

## РЕЦЕНЗІЇ, БІБЛІОГРАФІЯ

Оксана Письменна

### «ПЕРШИЙ І НАЙБІЛЬШИЙ КОМПОЗИТОР ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ»<sup>1</sup>

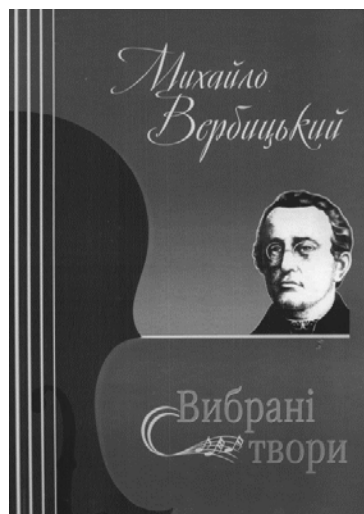
Рец. на вид.: *Вербицький М. М. Вибрані твори : мультимедійний проект до 200-річчя від дня народження / упоряд. Й. Й. Созанського, О. М. Івасюк; передм. Л. Й. Назар-Шевчук. – Чернівці : Букрек, 2015. – 480 с. : іл.*

З нагоди 200-літнього ювілею Михайла Вербицького вийшли друком його симфонічні твори. Десять симфоній видатного західноукраїнського композитора є одними з перших зразків талановитого втілення жанру в українській музиці. Принципи національного симфонізму, що почали проростати під впливом ідей «весни народів» у першій половині XIX століття, знайшли своє відображення в одночастинних Симфоніях митця.

Постать М. Вербицького в останні роки привертає особливу увагу насамперед, як автора національного гімну, а також як видатного західноукраїнського композитора, творчість якого довгий час незаслужено замовчувалась. Його спадщина поступово входить в культурний обіг, звучить у церквах та концертних залах, є в репертуарі професійних та аматорських колективів.

Творчий доробок композитора, незважаючи на популярність його окремих композицій (зокрема гімну «Ще не вмерла Україна», пісень «Верховино, світку ти наш» та «Гей, браття опришки» із співогри «Верховинці» на слова М. Устияновича) дійшов до нас дуже збідненим. За життя композитора не було видано жодного його твору, а більшість рукописів розійшлися між численними хоровими осередками, чимало втрачено. Значна частина рукописів та першодруків знаходиться у фондах ЛННБ ім. В. Стефаника. Зокрема, і що є дуже цінним, у фондах знаходяться усі автографи симфоній композитора.

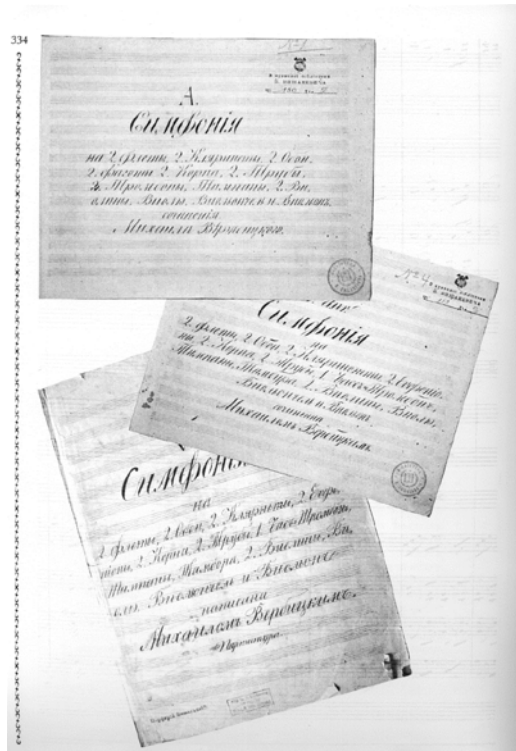
Ще у 20-х роках Станіслав Людкевич у статті «Михайло Вербицький», називаючи композитора «першим і найбільшим композитором Галицької України»<sup>2</sup>, закликав з нагоди 50-річчя від дня смерті митця зібрати та впорядкувати його твори.



<sup>1</sup> Так називав М. Вербицького С. Людкевич (Людкевич С. Михайло Вербицький. // Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії. – Київ : Музична Україна, 1993. – С. 217).

<sup>2</sup> Там само.

Укладаючи бібліографію творів Вербицького, С. Людкевич писав: «Я почував би себе щасливим і вдоволеним, коли б цей огляд зміг спричинитися хоч почасти до розбудження живішого інтересу для забутого батька нашої музики, для відшукання легкодумно занападених його творів, підготування їх до повного видання та до сьак-так гідного відзначення 50-літньої річниці його смерті»<sup>3</sup>



Тому пропонуване нотне видання симфонічних творів М. Вербицького є довгоочікуваним у музичних колах професіоналів та аматорів, є ще однією цеглиною у розбудові культурно-мистецької спадщини українства, вагомим вкладом у заповнення білих плям в історії української музики.

Видання «Вибраних творів» Михайла Вербицького складається із трьох розділів: основний і найвагоміший – це безпосередньо десять одночастинних Симфоній чи Увертюр, як їх називають деякі музикознавці (Зеновій Лисько, Борис Кудрик). Симфонічним партитурам передують дві вступні статті: Катерини Ющенко та Лілії Назар-Шевчук.

Безумовно, особливий інтерес викликають полотна саме десяти симфоній. Завдяки публікації цих, невідомих не лише широкому загалу, але й фахівцям, партитур, невідома творчість Вербицького приверне увагу професійних та аматорських колективів, викличе зацікавленість із сторони дослідників музики у мистецтвознавчому, теоретичному, соціологічному та інших аспектах.

<sup>3</sup> С. Людкевич. Михайло Вербицький // С. Людкевич. Дослідження, ... 1993 – С. 217.

Свого роду путівником, де викладені «аналітичні спостереження над Симфоніями М. Вербицького в першому наближенні»<sup>4</sup> – скромно називає кандидат мистецтвознавства Лілія Назар-Шевчук передмову до видання, зазначаючи, що – «... більш об'ємна контекстуальна панорама як в аспекті жанрових різновидів творчості самого композитора, і міжвидових паралелей, наприклад, співвідношення хорової, театральної та інструментальної музики автора, рівно ж як і в національному та світовому контекстах ще попереду»<sup>5</sup>. Насправді, ж на 23-х сторінках альбому доволі розгорнуто викладені основні віхи життєтворчості композитора, та професійно здійснено аналіз формотворення та окреслено основні музичновиражальні засоби укладення симфоній. Про роки формування світоглядних позицій митця Л. Назар пише: «Народжений 1815 року в селі Явірник-Руський біля Перемишля (тепер територія Польщі) в священничій родині, хлопчик зростав у атмосфері не лише народної стихії, але і світсько-духовної музики, оскільки саме у священничих родинах культивування мистецтва було чи не найяскравішою ознакою інтелігентності, освіченості. Бездержавне становище, недостатня кількість навчальних закладів, зумовило те, що саме на долю галицького греко-католицького священництва випала важка та благородна, архіважлива місія збереження та розвитку культури й освіти народу»<sup>6</sup>.

Промовистим є те, що у рік першого святкування на державному рівні 200-х роковин з дня народження Михайла Вербицького завдяки праці ряду професіоналів, а також сприянню державних установ та фондів, це видання побачило світ. Це, насамперед, заслуга спеціалістів, які надали нотні рукописи, розташовані у фондах ЛННБ, та брали активну участь у пошуковій роботі, – працівників ЛННБ України ім. В. Стефаника: Генеральний директор – Мирослав Романюк, завідувач відділу рукописів – Мирослава Дядюк, завідувач відділу наукових досліджень музичних творів і фотодокументів інституту дослідження бібліотечних мистецьких ресурсів – Володимир Пасічник, завідувач відділу наукового дослідження бібліотечних мистецьких ресурсів Ольга Осадця; а також художнього керівника Львівського національного академічного театру опери та балету ім. Соломії Крушельницької – Василя Вовкуна.

Завдяки сприянню та особистій підтримці Голови Наглядової ради Міжнародного благодійного Фонду «Україна 3000» Катерини Ющенко не лише Україна, а і вся світова спільнота має можливість познайомитися з одним із вагомих жанрів у творчій спадщині композитора – симфонічною творчістю. У вступному слові К. Ющенко пише: «Він зумів передати у своїй музиці прагнення та настрої української людини – якою вона була у другій половині XIX ст. Він був справжнім народним композитором, який пропустив через себе сьогодення, зазирнув у майбутнє й залишився у віках»<sup>7</sup>.

---

<sup>4</sup> Назар-Шевчук Л. Симфонії Михайла Вербицького // Вибрані твори. Михайло Вербицький. Мультимедійний проект до 200-річчя від дня народження., Чернівці: Букрек, 2015. – с.13.

<sup>5</sup> Там само.

<sup>6</sup> Там само. – С. 6

<sup>7</sup> Ющенко К. Скарби великого композитора. // Вибрані твори. Михайло Вербицький. Мультимедійний проект до 200-річчя від дня народження. Чернівці: Букрек, 2015. – С. 4.



Слід згадати, що рушійною силою цього мультимедійного проекту та його упорядниками стали Заслужений діяч мистецтв України, головний диригент Академічного симфонічного оркестру Чернівецької філармонії Йосип Созанський та кандидат філологічних наук, доцент Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, старший науковий співробітник Національного музею історії України Оксана Івасюк.

Оскільки джерелом для появи рецензованого видання послужили рукописи творів, що знаходяться саме у фондах Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника, то певним упущенням упорядників та видавців є відсутність посилань на місце зберігання й нотографічний опис цих рукописів творів.

Однак зауваження загалом не применшує ваги цього довгоочікуваного видання, яке вийшло завдяки зусиллям фахівців, сприянню та особистій підтримці державних установ та меценатів. Його побачила не лише Україна, а і вся світова спільнота, яка отримала можливість познайомитися з кращими творами симфонічного доробку славного композитора.

Окремо відзначимо чудове оформлення та високий рівень поліграфічного виконання нотного видання, проілюстрованого цікавими фотодокументами та копіями титульних сторінок автографів творів тощо. Всі ці фактори свідчать про те, що рецензоване нотне видання займе достойне місце в переліку зразків української симфонічної музики, стане доступним широкому загалу поціновувачів української музичної спадщини для практичного музикування та для наукового дослідження.

